

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
İLAHİYAT FAKÜLTESİ YAYINLARINDAN

I

Jean SAUVAGET

İSLÂM DÜNYASI

KISA KRONOLOJİ

Türkçeye çevirenler :

Prof. Suut Kemal YETKİN

Faik Reşit UNAT

Jean Sauvaget, 27 Ocak 1901 de Niort (Deux-Sèvres) de doğmuş, genç denecek bir yaşta, 2 Mart 1950 de Paris'te ölmüştür. Tanınmış bir şarkiyatçı idi. Paris'te *Ecole Nationale des Langues Orientales*'de okumuş, arapçayı ve farsçayı öğrenmiş, Türkçeye çalışmış, Paris Üniversitesi Edebiyat Fakültesinden arapça lisansı almıştır. 1941 de verdiği Halep şehri hakkındaki doktora tezi (*), ona ilim dünyasında haklı bir şöhret temin etmiştir. Bulunduğu vazifeler sıra ile şunlardır:

Şam Fransız Enstitüsü üyesi (1924-1929), sonra Genel Kâtibi (1927-1937).

1937 den itibaren, *Ecole des Hauts-Etudes*'te Doğu İslâm Tarihi Araştırmaları Müdürü.

Ecole des Langues Orientales Vivantes'da Yakın Şark Coğrafiyası ve Tarihi yardımcı profesörü.

Louvre mektebinde İslâm Sanatları Profesörü (1941-1944).

Paris Üniversitesi Edebiyat Fakültesinde Arapça dili öğretim görevlisi ((1942-1944).

Türkiye'de (1932, 1934), Filistin'de (1933), Irak ve İran'da (1934) muvakkat vazifeler, tetkik seyahatleri.

Sauvaget, yukarda işaret ettiğimiz doktorluk tezinden başka, *La mosquée omeyyade de Médine*, *Historiens arabes*, *Introduction à l'histoire de l'Orient Musulman* gibi kıymetli eserler vermiş, ayrıca *Syria*, *Journal Asiatique*, *Ars Islamica*, *Revue des Etudes Islamiques* dergilerinde, İslâm mimarisini, epigrafisini, Selçuk camilerini, İslâm arkeolojisini ilgilendiren bir çok konular hakkında derin çalışmalara dayanan tetkikler yayımlamıştır.

(*) *Alep essai sur le développement d'une grande ville syrienne des origines au milieu du XIX e siècle*, Paris, 1941,

Müellifin ölümünden sonra yayımlanmış olan, tercümesini okuyucularımıza sunduğumuz bu küçük kitap, bilhassa Osmanlı devri bakımından kifayetsizdi. Bazı isim ve tarih yanlışlarını da ihtiva ediyordu. Onun için eserde rastladığımız yanlışları düzelttik; bazı eksikleri tamamladık. Hele Osmanlılar devrine giren isimlerle vakaları bir hayli genişlettik ve kitabın aslında bulunmayan, fakat bu alanda çalışanlara büyük kolaylıklar sağlayan iki cetveli de ekledik. Böylece fakülte ve yüksek okullarımızda İslâm Dünyası kültür ve sanat tarihi konularında çalışan gençlere daima elleri altında, kolaylıkla başvurabilecekleri bir yardımcı-kitap hazırlamış olduğumuzu **sanıyoruz.**

571	Hazreti Muhammed'in doğumu (20 Nisan)	
610	Hazreti Muhammed'in Mekke halkını islâm olmağa dâvete başlaması.	Heraclius'ün İmparator olması.
Hicretin I. ci asrı		
622	Hazreti Muhammed'in Mekke'den Medine'ye hicreti. (16 Temmuz)	
629		Bizanslıların Vizigotlar tarafından İspanya'dan terdedilişi.
630	Mekke'nin İslâmlar tarafından zaptı.	
632	Hazreti Muhammed'in ölümü (8 Haziran). Ebubekir'in Halife seçilmesi.	
633	Şam'ın Araplar tarafından zaptı.	
634	Ebubekir'in ölümü Ömer'in Halife seçilmesi, Barsa ve Kûfe şehirlerinin kurulması.	
636	Suriye'nin fethi.	
638	Kudüs ve Antakya şehirlerinin zaptı.	
639	Arapların Mısır'ı istilâsı, Muaviye'nin Suriye Valiliğine tâyini.	
641	Musul'un zaptı.	
642	Araplarla Sasaniler arasında Nihavent savaşı ve Sasani devletinin yıkılışı.	
643	Trablus Garp'ın zaptı Kudüs'te kutsal kaya üzerinde "Kubbe-tüs sahre" camii'nin inşası.	

644	Halife Ömer'in şehit edilmesi, Osman'ın Halife olması.
646	Araplar'ın Eskişehir'e kadar Anadolu'yu istilâları.
650 den sonra	Kur'an âyetlerinin tesbit ve tanzimi.
651	Son Sasanî hükümdarının ölümü. İran'ın Araplar tarafından istilâsının tamamlanması.
651 52	Herat ve Belh'in Araplar tarafından zaptı.
653	Araplar'ın Ankara'yı almaları.
654	Muaviye'nin Rodos'u alması.
656	Ali'nin isyanı. Osman'ın öldürülmesi - Muaviye'nin isyanı. Deve vak'ası. Ali'nin Irak'ta hâkimiyeti.
658	Ebu Musa El-eşarî'nin hakemliği ve Ali'nin Halifelîği kaybedişi.
660 - 750	EMEVÎ HALİFELERİ
660	Muaviye'nin Halifeliğini ilân etmesi.
661	Ali'nin öldürülmesi.
661 - 3	Afganistan'ın Araplar tarafından zaptı.
666	İstanbul'un Araplar tarafından ilk muhasarası
670	Kayrevan'ın kuruluşu.
670 - 675	Kayrevan camiinin inşası
675 - 77	İstanbul'un Araplar tarafından ikinci muhasarası.

680	Kerbelâ'da, Hüseyin'in şehit edilmesi Şiiliğin zuhuru.	
685	Haricîliğin zuhuru.	
691	Kudüs'te El-Aksa camiinin inşasının sona ermesi.	
695	Araplar tarafından Kartaca'nın zaptı.	
696	İslâm Halifeleri adına ilk altın sikke kesilmesi. Arap dilinin resmî dil oluşu.	Galya'da altın kesilmesinin durdurulması. Lâtincenin konuşma dili olarak kullanılmasına son verilmesi.
709	Arapların Afrika'da Atlantik kıyılarına dayanması ve Kuzey Afrika fethinin tamamlanması.	
710	Şam'da Halife Velid tarafından Camii Kebirin yaptırılması.	
710 - 711	Araplar'ın Kilikya'yı istilâsı.	
711	Araplar'ın İspanya'ya geçişi ve İndus vadisine girmesi.	
712	Semerkant'ın Araplar tarafından zaptı ve Araplar'ın kâğıt imalini öğrenmeleri.	
714	Araplar'ın Kaşgar'ı zaptı.	
Hicretin II. ci asrı		
715	İslâm memleketlerinde yunanın ortadan çekilişi ilk minare inşası.	
717 18	Araplar tarafından İstanbul'un üçüncü muhasarası (Galata'da Arap Camiinin inşası).	
719	Ömer b. Ebû Rebi'a'nın ölmü (Yeni şiir).	
721	Toulouse'un Müslümanlar tarafından muhasarası.	

722	İstanbul'un Araplar tarafından 4. üncü muhasarası.	
725	Güney Fransa'da Carcassonne'un Müslümanlar tarafından zaptı.	
	Mutezile fırkasının zuhuru.	
626	Kurtuba'nın Abdurrahman Gafikî tarafından zaptı.	
732	İspanya Valisi Abdurrahman Gafikî'nin Poitier'de Charles Martel'e yenilmesi.	Bilge Han adına Orhan anıtlarının dikilmesi.
733	Şair Ferazdak'ın ölümü.	
740	Zeyd b. Ali'nin ölümü. (<i>Mecmû'ül-fıkḥ il kebir</i>).	
	Müslümanların Kilva (Afrika'nın doğu sahili) ya yerleşmesi.	
746	Horasan'da Abbâsî dâileri.	
747	Horasan'da Ebu Müslim'in isyanı.	
749	Mutezileliğin kurucusu Vasıl b. Atâ'nın ölümü (<i>Müdafaa kitabı</i>).	
750	Büyük Zab suyu kenarında Emevî ordusunun yenilmesi ile Emevî saltanatının yıkılması.	Talas'da Çinliler'in Türklere mağlûp oluşu.
750 - 1258	ABBASÎ HALİFELERİ	
754 - 775	Halife Mansur	
756	Kurtuba'da Emevî Emirliği'nin kuruluşu.	
757	İbn al-Mukaffa'nın ölümü (<i>Kelile ve Dimne</i> 'nin pehlevice'den tercüme edilmesi).	
762	Bağdad'ın kuruluşu.	
765		Bağdad'a Frank elçilerinin gelmesi (dönüşü : 800).

767	İmam Ebu Hanife'nin ölümü.	
774	Ebu Mihnef'in (Tarihî yazılar) ve Fukahâdan Evza'nın ölümü.	
776	Cabir b. Hayyan'ın ölümü.	
778		Charlemagne'ın İspanya seferi : Roncevalles.
782	Araplar'ın Galata'yı zaptettikten sonra haraca bağlamaları.	
785	Kurtuba'da Büyük Camlin inşası.	
786 - 809	Halife Harunürreşit	
789	Fas şehrinin kuruluşu.	
791	Gramerci Halil b. İshak'ın ölümü.	
795	Malikî mezhebi kurucusu İmam Malik'in ölümü.	
795	Emevî Emirlerinin ikincisi Hişam I. zamanında İspanya'da Arapçanın resmî dil olarak kabulü.	
800	Aglebi'lerin Tunus'a hâkim olması.	Charlemagne'ın İmparator olarak taç giymesi.
	Kanton'da Araplar'ın Çinlilerle ilk ticarî münasebetlere başlamaları.	
803	Bermekoğullarının Harunürreşit tarafından yok edilmesi.	
833 - 841	Halife Mutasım	
810	Şair Ebû Novas'ın ölümü (Hamriyyat).	
	Endülüs Emevîleri ile Charlemagne arasında andlaşma.	

Hicretin
III. cü asrı

- 820 İmamı Şafii'nin ölümü.
- 821 Horasan'da Tahirîler.
- 831 Araplar Palermo'da.
- 832 Halife Me'mun tarafından Bağdad'a "Beytül hikme" adlı ilim akademisinin kuruluşu.
- Yunanca'dan tercümelere başlanması.
- Bir enlem derecesinin ve ekliptik eğiliminin ölçülmesi.
- 833 - 841 Halife Mutasım**
- 836 Samarra'nın kuruluşu ve Abbasi devletine merkez oluşu. Türk Hassa ordusu.
- 840
- 843
- 846 Ebu Temmam'ın ölümü (*Kasideler. Divân*).
- 850 Harizmî'nin ölümü (*Hisab ül cebri vel mukabele*).
- 855 İmam Hanbel'in ölümü.
- 868 - 882 Güney Irak'ta ayaklanan siyahî esirler (Zengiler) ile mücadeleler.
- 868 Mısır'da Tulunlular'ın (sonu 905), İran'da Saffarîlerin (sonu: 908) devlet kurmaları.

Kırgızlar'ın Uygur imparatorluğunu yıkmaları.

Verdun antlaşması.

Photius

869	Câhiz'in ölümü: (<i>Risale fi Fezail-il Etrâk, Kitabu'l-buhâlâ, Kitabu'l-hayevan</i>).	Jean Scot Ortodoks ve Katolik kiliselerinin kesin olarak birbirinden ayrılması.
870	İsmaililik (Batınîliler) in yayılmağa başlaması.	
874	Buharî'nin ölümü (<i>Al Cami' al sahih</i>).	
	Buhara'da Samanoğulları, On ikinci Şii imamının "ihtifa" sı.	
892	Abbasi devleti merkezinin tekrar Bağdad'a nakli.	
902 - 905	Behreyn'de, Suriye'de Yemen'de, Sind'de ve Kuzey Afrika'da Karmathlıların ayaklanması.	
910	Tunus'da Fatimî halifeliğinin kuruluşu	
	İslâm bilginlerinden Raven-dî'nin ölümü.	
Hicretin		
IV. cü asrı		
921 den sonra	Volga Bulgarlarının islamlığı kabulü.	
922	Hallacı Mansur'un Bağdad'da işkence ile öldürülmesi.	
923	Tabarî'nin ölümü (<i>Cami ül-beyân fi tefsîr-il-Kur'an, Kitabu ahbar-ir-rüsûli v'el-mülûk</i>).	
925	Ebu Bekir Râzi'nin ölümü (İslâm dünyasının ve bütün ortaçağın pek büyük hekimi ve seririyatçısı). (<i>El-Havi fit-Tıb</i>).	Norman'ların Fransa'yı istilâsı. Macar'ların Rhone vadisine inmesi. Bulgarlar'ın İstanbul'u kuşatma teşebbüsü.
928	Karmathlıların Mekke'yi zaptetmeleri.	
929	Kurtuba Emiri Abdurrahman III. ün halife ünvanını alması.	

934	Fatimî hanedanının kurucusu Ebu-Ubeydullah'ın Tunus'ta ölümü.	
935	El-Eş'ari'nin ölümü (<i>Mekalât ül-İslâmiyyin</i>). - Mısır'da Ahşitlerin devlet kurması (Sonu: 969)	
936	Kurtuba'da Medinet üz-Zehra'nın kuruluşu. Abbasi'lerde Emirül-ümeralık makamının önem kazanması ve Emirül-ümera adlarının hutbelerde halifelerden sonra okunmaya başlanması.	
940	Semer kand'da İran şairi Rudagi'nin ölümü.	Constantin Porphyrogénète. (<i>De Cerimoniis aulae Byzantinae</i>).
944	Seyfüddevle tarafından Halep Hamdanî kolunun kuruluşu. Bizansla muharebe	Nicephorus Phocas.
945	Büveyh oğlu Muizzüddevle'nin Emirül'ümera olması. El Mütenebbi'nin şiirleri.	
947	Büyük Arap coğrafyacısı Mesûdî'nin ölümü (<i>Müruc üz-Zeheb</i>).	
950	Farabî'nin ölümü. (<i>İhsâ ul Ulûm, Şerh-i Kitab-ül Burhan il Aristatalis</i>).	Hristiyanlığın Danimarka'da yayılması.
960	Karahanlılar arasında islâm- lığın yayılışı.	
969	Kahire şehrinin kuruluşu.	
973	Fatimî'lerin Kahire'ye yerleşmesi. El Ezher camiinin yapılması.	Jean Tzimisce, - Kiev'li Vladimir.
983	Basra'da "İhvan üs safa" adlı gizli ilim cemiyetinin kuruluşu.	

987	Kurtuba Camii kebirinin inşası.	Paris : Saint Germain des Pres'nin kapı revakı ve çan kulesi.
997	Gazneli Mahmud'un tahta çıkışı. İslâm'lığın Hindistan'a yayılışı ve Tenge adlı gümüş paranın basılışı.	Saint Etienne'in taç giymesi. Macaristan'da hristiyanlığın yayılması.
Hicretin V. ci asrı		
1005	Kahire'de Darülhikme veya Darüililim adı ile bir araştırma merkezinin kurulması.	
1016		Norman'ların güney İtalya'ya gelişi.
1020	Firdevsî'nin ölümü. (<i>Şehnâme</i>).	
1030	Gazneli Mahmud'un ölümü.	
1031	Kurtuba'da Emevî halifeliğinin sona erışı "Tevaif-ül mülûk" Tuğrul Beyin Merv'i Gaznelilerden alışı.	
1037	İbni Sina'nın ölümü. (<i>El kanun fit - tıb</i>). - Selçukluların Horasan'ı almaları.	Kief'de Ayasofya'nın inşası.
1039	İbnül Haysem'in ölümü. (<i>Kitab ül - Menazır</i>).	
1046		Raul Glaber : <i>Historiae</i> .
1048	El Biruni'nin ölümü. (<i>Tahkik mâlil - Hind, Asar ül - bâkiye an il - kurân il - hâliye</i>).	
1051	Selçukluların İsfahan'ı almaları ve Irak-ı Acem'e inmeleri.	
1052	Beni Hilâl'lilerin Kuzey Afrika'yı istilaları (Mura-bitlar)	

1054		İstanbul patriği Mihail Kerularius'un aforoz edilmesi: Roma ile Şark kilisesi arasında ayrılık.
1055	Selçukluların Bağdad'a girişi.	
1058	Ebul'âlâ al Maarri'nin ölümü. (<i>Risalet ül - gufran</i>)	
1060	Normanların Sicilyayı Araplardan zaptetmeleri	
1061	Murabıtların en ünlüsü olan Yusuf b. Taşfin'in tahta geçişi ve Merakeş'in kuruluşu.	Caen'de Kadınlar manastırının kuruluşu.
1065	Tuğrul Beyin Rey'de ölümü. alp.	
1067	Nizamülmülük'ün vezirliği.	
1067	Bağdad'da Nizamiye medresesinin kuruluşu.	"Rolland'ın Şarkısı"nın ilk yazılışı.
1070		Fatih Guillaume İngiltere'de.
1071	Alp Arslan'ın Malazgirt zaferi ve Bizans imparatoru Diogenis'in esir düşmesi. (26 Ağustos)	Normanların Bari'yi zaptı.
1077	Anadolu Selçukluları devletinin Konya'da kuruluşu.	Alman İmparatoru Hanri IV. ün Canossa şatosunda papa Yedinci Gregor'dan af dilemesi (Papalık nüfuzunun üstün gelmesi).
1079	İsfahan'da Selçukluların Cuma mescidini büyültmeleri.	
1086	Murabıtların Hristiyanları	
1088	Zâllaka'da mağlûp edişi.	Bologna Üniversitesinin kuruluşu, - Salerno Üniversitesinde Arap tababetinin öğretilmesi.
1090 a doğru	Araplar tarafından pusulanın kullanılışı hakkında ilk kayıtların görülmesi.	
1090	Haşîşilerin başı Hasan b. Sabbah'ın Alamut'ta isyanı.	

1091	Müslümanların Korsika'yı zaptı.	
1096-1270	Haçlı seferleri	
1097	1. Haçlı ordusunun Eskişehir'de Kılıç Arslan tarafından baskına uğraması.	
1099		Haçlıların Kudüs'e girişi
Hicretin VI. cı asrı		
1112	Gazali'nin ölümü. (<i>İhya ul-ulum üd-din</i>).	
1123	Ömer Hayyam'ın ölümü.	
1130	Muvahhidler devletinin kuruluşu.	
1141		İspanya'da Kuran'ın lâtinceye tercüme ettirilişi.
1145		Segovi'de Robert de Chester tarafından Harizmi'nin Cebir kitabının tercüme edilmesi. Toledo'da mütercimler mektebinin kuruluşu.
1146	Muvahhid'lerin Murabıtlardan Merakeş'i zaptedişi.	Frederick Barbarossa'nın tahta çıkışı.
1148	İkinci Haçlı ordusunun Şam önünde yenilmesi.	
1153	İdrisi'nin Sicilya'da Norman kralı Roger için " <i>Nüzhet-ül - müştak fi ihtirak - il - âfak</i> " adlı coğrafya kitabını yazması ve dünya haritasını çizmesi.	
1154	Nurettin tarafından Şam'ın Haçlılardan kurtarılışı.	
1160	Kurtuba'da Şair İbni Kuzmân'ın ölümü.	Bérout : <i>Tristan ile Yseult</i> ; <i>Niebelungen</i> destanlarının yazılışı.
1166	Ahmed Yesevî'nin ölümü.	
1170		Thomas Becket'in katli.

1171	Selâhattin Eyyubî'nin Mısır'da Fatımîlerden idareyi ele alması ve sünnilîğin şiiliğe üstün gelmesi.	
1184	Merakeş'te Kutubiyye camii'nin inşasının sona ermesi.	
1187	Selâhattin Eyyübî'nin Kudüs'ü geri alması.	
1189 - 1192	Üçüncü Haçlı seferi.	
1190 a doğru		Pusulananın ilk zikredilişi (Guyot de Provins).
1191	Philippe Auguste ile Arslan Yürekli Rışard'ın Selâhattin Eyyubî ile karşılaşması.	
1193	Selâhattin Eyyubî'nin ölümü. Gûrîler tarafından Delhi'nin zaptı ve Kanoj kiralığının ortadan kaldırılışı.	
1198	İbni Rüşd'ün ölümü. (<i>Tahafut - üt Tahafut</i>)	Chartres katedrali'nin inşası.
Hicretin VII. ci asrı		
1203	Nizami'nin ölümü (<i>Hamse</i>)	Temuçin tarafından Moğol İmparatorluğunun kurulması (1206 Cengiz Han unvanını alması).
1204	Keyhüsver I. in Anadolu Selçuk devletini idaresinde tophiyarak Konya'da yerleşmesi.	
	Dördüncü Haçlı seferinde İstanbul'un Lâtinler tarafından zaptı ve burada bir Lâtin imparatorluğu kurulması (Sonu 1261)	
1207	Harizmlilerin Karahataları yenmesi.	
1207 - 8	Halep Eyyübî Sultanı Gıyaseddin Gazi ile Venedik arasında ticaret andlaşması.	

1212	İspanya Hristiyanlarının Las Navas de Tolosa savaşında Muvahhidleri yenmesi.	
1215		Cengiz Han'ın Pekin'i zaptedişi, Magna - Charta'nın ilânı - Papa İnocent III. tarafından Paris Üniversitesi tüzüğünün kabulü.
1218	Eyyubî İmparatorluğunun parçalanması (Suriye ile Mısır'ın ayrılması).	
1220	Cengiz'in Mehmet Harizmşah'a harp açarak İran'ı istilâsı.	
1227		Cengiz Han'ın ölümü ve İmparatorluğun dört oğlu arasında parçalanması.
1229	Hamalı Yakut'un ölümü (<i>Mucem ül Büldan, Mucem ül - Üdeba</i>).	
1234	Ortaçağ'ın en büyük tarihçisi İbn'ül - Esir'in ölümü.	
1236	Hafsiler'in Tunus'a yerleşmesi.	
1248	Ünlü İslâm tabib ve farmakolog'u İbnül Baytar'ın ölümü.	
1249	Dil bilgini İbnü'l Hâcib'in ölümü.	
1250	Sen Louis'nin Dimyat'ta esir düşmesi. Mısır'da Türk Memlûkler saltanatının başlaması. (Sonu: 1517)	
1252	Altınordu Hanlığında İslâm'ın yayılmaya başlaması.	
1254 - 69		Marco Polo'nun Çin'e ilk seyahati.

1256 dan sonra	Hulagü'nun Meraga'da Nasirüddin Tusi (Ölüm. 1274) için bir rasathane ve 400.000 ciltlik bir kütüphaneye kurdurması.
1257	Şirazlı Sâdi'nin <i>Bostan</i> 'ı yazıştı. Tarihçi Sıbt İbnü'l Cevzî'nin ölümü (<i>Mir'atü'z - zaman</i>).
1258	Bağdad'ın Moğollar tarafından zaptı, Abbasi halifeliğine son verilmesi. Şiraz'lı Sâdi'nin <i>Gülistan</i> 'ı yazıştı.
1260	Baybars'ın Ayn-i Calut'ta Moğolları yenmesi ve Mısır Memlûk sultanlığı tahtına geçmesi.

Venedik ile Konya Selçuk sultanı Kılıç Arslan IV. arasında ticaret andlaşması.

1260 dan sonra	Kubilay Han zamanında İslâmlığın Çin'de yayılmağa başlaması.	
1261	Mısır'da Türk Memlûk Sultanı Baybars tarafından Mısır Abbasi Halifeliğinin kurulması.	Bizanslılar'ın İstanbul'u tekrar geriye almaları ve Lâtin İmparatorluğuna son vermeleri.
1262		Kastilya Kralı El Sabio denilen Alfonso X. un El Battani'nin eserinden de faydalanmak suretiyle Astronomi cetvellerini hazırlatması.
1262 den sonra		Kefe'de Ceneviz kolonisinin kurulması.
1265	Kıpçak halkının Müslümanlığı kabulü.	

1269	Merini'lerin Merakeş'i zaptı. Filosof İbni Sebin'in ölümü (<i>Sicilya Cevapları</i>)	
1270	Son Haçlı seferi, - Saint Louis'nin Tunus'ta ölümü.	
1271 1295		Marco Polo'nun ikinci seyahati.
1273	Konya'da Celâleddini Rumî'nin ölümü. (<i>Mevlevilik, Mesnevî</i>).	
1274	Bağdad'da Nasirüddin'i Tûsi'nin ölümü.	Aquino'lu Thomas'ın ölümü.
1276		Müslümanlar arasında hırstiyanlığı yaymağa çalışan Raymundo Lulio'nun Mayorka'da rahiplere arapça öğretmesi ve bu maksatla Mayorka'da arapça öğretim yapan bir Kolej'in kurulması.
1279		Sicilya'da yahudi Ferec b. Sâlim tarafından Râzî'nin <i>El - Havî fıt - tıb</i> eserinin Lâtinceye tercümesi.
1291		Haçlıların Suriye'de ellerinde kalan en son yerlerden çekilmesi.
1294		Çin'de Kubilay Han'ın ölümü.
1295	İran Moğollarından İlhanlı hükümdarı Gâzan Mahmud'un islâmlığı kabulü. - Sumatra'da islâmlığın yayılmağa başlaması.	Fransa Kralı Philippe IV. ün (Güzel Philippe) Engizisyon'a verilmiş olan hakları sınırlandırması.
Hicretin VIII. ci Asrı		
1300	Osmanlı Devletinin kurulması. Yunus Emre'nin tasavvufî şiirleri,	Duñs Scot.

1312		Dañte : <i>Cehennem</i> .
1316 dan önce	Sultaniye şehrinin kurulması ve Olcaytu türbesinin inşası.	Floransa Katedralinin inşası Giotto.
1326	Osmanlılar'ın Bursa'ya girişi.	Rus Patrikliğinin Kiev'den Moskova'ya nakli.
1327		Jean Buridan'ın Paris Üniversitesine Rektör oluşu.
1328	İbni Teymiye'nin ölümü. (Yeni Hanbelilik)	
1332	İbni Haldun'un doğumu	
1337		Yüzyıl savaşının başlaması.
1346 - 49		Büyük veba salgını.
1348	Gırnata'da Elhamra sarayının inşasının sona ermesi.	
1356	Osmanlılar'ın Rumeli'ye geçişi. Kahire'de Sultan Hasan camii ve medresesinin inşası.	
1361	Edirne'nin Osmanlılar tarafından zaptı. Osmanlı devletinde Yeniçeri ocağının kurulması.	
1370	Timurleng'in Belh'te hükümdar ilân edilmesi.	
1377	Seyyah İbni Batuta'nın ölümü (1325 - 1349 yılları arasında Afrika, Asya ve Avrupa'daki İslâm memleketlerini dolaşması).	
1382	Mısır'da hakimiyetin Çerkes kölemenlere geçmesi.	Moğolların Moskovayı yağma ederek yakmaları.
1390	İran şairi Hafız'ın ölümü (<i>Divan</i>).	

1396	Niğbolu Zaferi.	
Hicretin IX. cu asrı		
1400 - 01	Timurleng'in Suriye'yi zaptı.	
1402	Ankara savaşı.	Jean Hus'un Prag Üniversitesi rektörü olması.
	Cava adasında İslâmlığın yayılması.	
1403	Seyyid Nesimî'nin ölümü	
1405	Timurleng'in ölümü.	
1406	İbni Haldun'un ölümü.	
1412	Kadıızâde-i Rumî sanı ile anılan Türk bilgini Musa b. Mahmud'un ölümü.	
1420	Kırım Hanlığının kurulması (Sonu: 1783).	
1422	Süleyman Çelebi'nin ölümü (Mevlid 1409).	
1429	Türk mutasavvıfı Hacı Bayram-ı Velî'nin ölümü.	
1429-1431	Semerkan'ta Uluğ Bey Rasathanesinin kuruluşu.	Jean d'Arc
1450	Tarihçi İbni Arapşah'ın ölümü. (<i>Acaib al Makdur fi Nevaib Timur</i>).	Mayence'da Guttenberg'in ilk basımevini kurması.
1453	İstanbul'un fethi.	
		Yüzyıl savaşının sona ermesi.
1456		Gutenberg'in matbaasında ilk defa olarak İncil'in basılması.
1466	Konya kesin olarak zaptedilmek suretiyle Karaman beyliğine Osmanlılar tarafından son verilmesi.	
1471	Akkoyunlular'la Venedikliler'in Osmanlılar aleyhine birleşmesi.	

1486			Padova'da Aristo'nun prensiplerinin lâtinceye, İbnür-rüş'tün tefsiri ile tercümesi.
1472 - 74			
1475	Kırım'ın Osmanlı himayesine girişi.		
	Sinan Paşanın ölümü. (<i>Tazarrunâme</i>).	Brescia'da Râzî'nin El Hâvî'sinin (<i>Liber dictus Elhavi</i>) adı altında lâtinceye tercümesinin basılması.	
1492	Gırnata'nın, İspanyollar tarafından zaptı ile Endülüs'te islâm hâkimiyetinin sona ermesi. Molla Cami'nin ölümü.	Amerika'nın Kristof Kolomb tarafından keşfi (12 Ekim)	
1494	Tokatlı bilgin Molla Lutfî'nin dinsizlikle töhmetlendirilerek idamı.		
Hicretin X. cu asrı			
1498	Arap gemicisi İbni Mâcid'in Vasco da Gama'yı Afrika sahillerinden Kaliküt'e kadar götürmesi.		
1501	Türk şairi ve devlet adamı Mir Alişir Neval'nin Herat'ta ölümü. (<i>Muhakemet ül lугateyn</i>).		
1501 1505	İstanbul'da Bayezit camii'nin inşası. (Mimarı: Hayrettin)		
1502	Safevî İsmail'in İran'da Şah unvanını alması.	Hristiyanlığı kabul etmiyen müslümanların İspanya'dan kovulmaları.	
1503 - 08	"Baharat yolu savaşları" için Portekizlilerin Sokotra ile Umman'a çıkmaları, Mısır Memlûk donanmasının Diu'ya hücumu.		
1506		Roma'da San Pietro Kilisesi'nin Bramante tarafından inşasına başlanması,	

1513	Türk Amirali Piri Reis'in Kristof Kolomb'dan faydalanarak bir dünya haritası yapması.	Machiavelli'nin <i>Hükümdar</i> (İl Principe) adlı eserinin yayımlanması.
1514	Osmanlılar'ın Safevî'leri mağlûp etmesi (Çaldıran zaferi).	
1516 - 17	Osmanlılar'ın Suriye'ye, Mekte ve Medine'ye ve Mısır'a girişi.	
1517	Halifeliğin Osmanlı padişahlarına geçmesi.	
1519		Macellan'ın seyahate çıkışı.
1521	Osmanlılar'ın Belgrad'ı zaptedişi.	
	Piri Reis'in: <i>Kitabı Bahriye</i> 'yi yazması.	
1522	Osmanlılar'ın Rodos'u zaptedişi	
1524		Erasmus : <i>De libero arbitrio</i> ,
1525	Türk Matematik ve astronomi bilginlerinden Mirim Çelebi sanı ile anılan Mahmut Efendi'nin ölümü.	
1526	Babür'ün Hindistan'a hakim olması.	- Guillaume Budé: <i>Annotatio- nes posteriores</i> .
1529	Osmanlılar'ın Viyana'yı birinci muhasarası.	
1530		Beşinci Karl'ın imparator oluşu - Birinci François tarafından Collège de France'in kuruluşu. Guillaume Postel (<i>Grammatica arabica</i> .)
1534	Osmanlılar'ın Bağdad'ı zaptı.	Ignatius de Loyola tarafından Cizvit tarikatının kuruluşu.
	Matematik ve Tarih bilgini hattat Matrakçı Nasuh'un ölümü.	
1535	Osmanlılar'la Fransızlar arasında ilk kapitülasyon andlaşması.	

1537	Osmanlılar'ın Ege denizinde Venedik hakimiyetine son vermeleri.	
1538	Minyatörcü Behzad'ın ölümü Osmanlılar'ın Preveze zaferi. Hadım Süleyman Paşanın Hint seferi ve Hint Okyanusunda Portekizlilerle savaşı.	
1539	Hint seferinden dönüşte Yemen'in Hadım Süleyman Paşa tarafından zaptına başlanması.	Mercator'un ilk dünya haritasını yayımlaması.
1540 a doğru	Hindistan'da rüpye'nin basılması.	
1541	Budin'in Osmanlılar tarafından zaptı. Macaristan'ın bir Osmanlı eyaleti haline gelmesi. Beşinci Karl'ın Cezayir'de Osmanlılar tarafından bozguna uğratılması.	
1543	Osmanlılar'ın Nice'i muhasara ve zaptı.	
1546		Copernicus'un ölümü.
1547	Yemen'in fethi tamamlanarak bir Osmanlı eyaleti haline getirilmesi.	Luther'in ölümü.
1548	Mimar Sinan'ın İstanbul'da Şehzade Camii'ni tamamlaması. Piri Reis tarafından Aden'in tekrar zaptı.	Roma'da San Pietro kilisesi'nin inşasını Michelangelo'nun ele alması.
1555	Fuzulî'nin ölümü (<i>Hadikat üs - Suada, Leylâ ve Mecnun, Divan</i>).	Cizvit tarikatı kurucusu Ignatius de Loyola'nın ölümü.
1556	Hindistan'da Ekber'in imparator olması.	
1557	İnşası yedi yılda tamamlanan Süleymaniye camii'nin halka açılması,	Pierre Lescot'un Louvre Sarayı inşaatına başlaması,

1561	Taşköprüzâde Usamettin Ahmet Efendinin ölümü. (<i>El-Şekayik ul Numaniye fi Ulemai - devlet il - Osmaniye</i>).	
1564		Michelangelo'nun ölümü.
1565	Osmanlıların Malta'yı muhasarası.	
1571	Osmanlılar tarafından Kıbrıs'ın fethi.	
1572	Kınalızâde Ali Efendinin ölümü (<i>Ahlâk-ı Alîi</i>)	Saint Barthélemy katliâmı. (24 Ağustos)
1574	Tunus'un Osmanlılar tarafından kesin olarak zaptı. 1568 de Mimar Sinan tarafından inşasına başlanan Edirne'deki Selimiye camii'nin tamamlanması. Şeyhülislâm Ebussûd Efendinin ölümü.	
1577	İstanbul'da Tophane bayırı üstünde Müneccim başı Takiyüddin b. Mehmet tarafından bir rasathane kurmaya teşebbüs edilmesi (yıkılması 1580).	
1578	Portekizliler'in Fas'dan tardedilişi ve Fas'ın Osmanlı himayesine girmesi (Vadiüsseyl muharebesi).	
1580	Osmanlı Devleti ile İngiltere arasında ilk kapitülâsyon andlaşması.	
1581		İngilizlerin Türkiye ile olan ticaretlerini tekelde tutmak üzere Levant Company adı altında bir idare kurmaları.
1582	Ekber'in Din-i İlâhî adı altında bütün dinleri birleştirme teşebbüsü.	Gregor XIII. tarafından takvimde yapılan reformun yürürlüğe konması.
1587	İran'da Şah Abbas I. in tahta çıkışı. Murat III. tarafından yabancı memleketlerde basılmış arapça kitapların Osmanlı ülkesinde serbest satışı için ferman verilmesi.	

1588	Mimar Sinan'ın ölümü.	
Hicretin XI. ci asrı.		
1595		Roma'da Nasırüddin - i Tusi'nin tenkidli nüshası esas tutulmak suretiyle Euclidis'in <i>Mebâdi</i> 'sinin arapça olarak Medicis'lerin matbaasında basılışı.
1598		Nantes fermanının neşriyle Fransa'da din muharebelerinin sona ermesi.
1599	Tarihçi Mustafa Âli'nin ölümü (<i>Menakıb-i Hünerveran, Künh-ül Ahbar</i>).	İngiliz Doğu Hindistan şirketinin kuruluşu.
1600	Şair Bakî'nin ölümü.	
1601	Tarihçi Lokman Çelebi'nin ölümü (<i>Hünernâme</i>).	
1604	Yenilenen Kapitülâsyon ahidnâmesi ile Kudüs'teki mukaddes yerlerin himayesi hakkın Fransa'ya tanınması.	
1612	İsfahan'da Şah camiinin inşası.	Paris'te Luxembourg sarayının inşası.
	Osmanlılar ile Hollandalılar arasında ilk kapitülâsyon andlaşması.	
1613		Leyde'de müsteşrik Thomas Erpenius'ün <i>Grammatica arabica</i> adı altında bir arapça gramer yayımlaması.
1616		Cervantes ile Shakespeare'in ölümleri.
1617	İstanbul'da Sultanahmet camiiinin inşasının bitmesi (Mimarı : Sedefkâr Mehmet Âga).	
1630	Agra'da Tac Mahal'in Mimar Sinan'ın yetiştirmelerinden Mimar İsa Mehmet tarafından inşası.	Kepler'in ölümü.
1631		Théophrasta Renaudot tarafından ilk gazetenin "La Gazette" adı ile Fransa'da yayımlanması.

1635		Fransız Akademisinin kuruluşu.
1637		Descartes'in <i>Usul hakkında Nutk</i> 'unu yayımlaması.
1643	Şeyhülislâm Yahya Efendinin ölümü.	
1651 - 53	Kâtip Çelebi tarafından Mercator'un <i>Atlas Minor</i> adlı eserinden faydalanılmak suretiyle <i>Cihannüma</i> 'nın ve <i>Keşfüzzünun</i> adı ile İslâm fikir eserlerinin metodik bibliyografyasının yazılması.	
1663	Yeni caminin inşasının tamamlanması. (Mimarı: Davut, Mustafa)	
1664		Fransız Doğu Hindistan şirketinin kuruluşu.
1669	Osmanlılar'ın Girid'i zaptetmeleri.	Colbert tarafından şark dilleri öğrenecekler için "Dil okulları" mektebinin kurulması.
1682	Evliya Çelebi'nin ölümü (<i>Se-yahatnâme</i>).	
1683	İkinci Viyana muhasarası.	
Hicretin XII. ci asrı.		
1689		Rusya'da Deli Petro'nun imparatorluğu ele alması.
1690	Türkiye'de Kuruş adı ile gülmüş para bastırılması.	Hindistan'da Kalküta şehrinin kuruluşu.
1697		Müsteşrik d'Herbelot'nun <i>Bibliothèque Orientale</i> adlı eserini yayımlaması.
1699	Hattat Hafız Osman'ın ölümü.	
	Karlofça andlaşması.	
1703	Türkiye'de Lâle devrinin başlaması (sonu 1730).	
1711	İtrî'nin ölümü (<i>Tekbîr</i>)	
1712	Nabî'nin ölümü (<i>Hayriye</i>).	

1718	Pasarofça andlaşması.	
1724		Paris borsasının kuruluşu.
1726		Aydınlanma devri.
1727	Türkiye'de ilk Türkçe yazı basan matbaanın kurulması.	Newton'un ölümü.
1729	Türkiye'de ilk kitap olarak <i>Van kulu lûgatinin</i> basılması.	
1730	Şair Nedim'in ölümü (<i>Divan</i>).	
1733	Kâtip Çelebi tarafından yazılan <i>Cihannüma</i> 'nın Coppernicus'un sistemi ile kartezyen nazariyelerini izah eden bazı ilâvelerle İbrahim Müteferrika tarafından basılması.	
1742	Paraselsus'un eserlerinden Türkçe'ye tercümeler.	
1751		Fransa'da Encyclopedie'nin birinci cildinin yayımlanması.
1771		Monge Tahlilî geometri Lavoisier Havanın tahlili.
1772	Mustafa III. zamanında muvakkit Kalfazade Çınarî İsmail efendi tarafından Cassini'nin zeyçlerinin <i>Tuhfe-i Behiç-i Rasini, Tercüme-i Zeyc-i Kasini</i> adı altında Türkçeye tercümesi. Erzurum'lu İbrahim Hakkı'nın ölümü (<i>Marifetnâme</i>).	
1774	Küçük Kaynarca andlaşması	
1776		Amerika Birleşik Devletlerinin istiklâlini ilân etmesi. (4 Temmuz).
1783	Rusların Kırım'ı istilâsı.	

**Hicretin
XIII. cü asrı**

1787		Volney : <i>Suriye ile Mısır'a seyahat.</i>
1788	Müstakimzâde Süleyman Sadettin Efendinin ölümü (<i>Tuhfe-i Hattatin</i>).	
1789	Selim III : Osmanlı İmparatorluğunda islâhat teşebbüsleri.	Fransa'da insan hakları beyannâmesinin yayımlanması.
1793	Hasköyde Mühendishane-i Berri Hümayunun kuruluşu.	
1798 - 99	Bonapart'ın Mısır seferi ve Kahire Enstitüsünü kuruşu.	
1799	Şeyh Galib'in ölümü (<i>Hüsni Aşk</i>).	
1800		Hollanda Doğu Hind Şirketi'nin eli altında bulunan toprakları Felemenk devletine terki.
1802		Fransa'da liselerin kuruluşu.
1804	Kavalalı Mehmet Ali'nin Mısır valiliğine tâyini. Vehhabilerin Medine'yi zaptetmeleri.	Fransa'da Medenî Kanunun yürürlüğe girişi. Napoleon'un taç giymesi.
1810		Silvestre de Sacy <i>Arapça gramer.</i>
1812	Bükreş andlaşması	
1820	Mütercim Asım Efendinin ölümü. (<i>Burhan-ı Kaatı, Kamus-ul Muhit</i> tercümeleri).	
1821	Yunan ihtilâlinin başlaması.	
1822		Brezilya'nın istiklâlini ilân edişi. Paris'te Société Asiatique'in kuruluşu ve <i>Le Journal Asiatique</i> dergisinin çıkmaya başlaması. Champollion'un Mısır hiyerogliflerini okuması.

1823		Niepcce tarafından fotoğraf çekme prensibinin keşfi.
1826	Yeniçeriliğin kaldırılması. İstanbul'da Tıbhanei Âmire ve Cerrahhanei Mâmure'nin kuruluşu.	
1827	İngiliz, Fransız ve Rus donanmaları tarafından Osmanlı ve Mısır donanmasının Navarin'de yakılması.	
1828	Kahire'de Mehmet Ali'nin <i>Vekayi-i Mısriye</i> adı ile yarısı Türkçe yarısı Arapça bir gazete çıkarması.	
1829	Edirne andlaşması ve Yunan istiklâlinin tanınması.	
1830	Fransızların Cezayir'e girişi.	
1831	<i>Takvim-i vekayîin</i> ve onun Fransızca baskısı olan <i>le Moniteur Ottoman</i> 'ın neşri. Mısır ayaklanması ve İbrahim Paşa kumandasındaki Mısır ordusunun Suriye'ye girişi.	Belçika'nın istiklâli.
1832		Goethe'nin ölümü.
1833	Mısırlılarla Kütahya, Ruslarla Hünkâr İskeleyi andlaşmaları.	
1834	Mektebi Harbiye'nin ve Muzikai Hümayunun kuruluşu.	
1838	Mektebi Maarifi Adliye adı ile İstanbulda ilk lise seviyesinde bir okulun açılması.	İngilizlerin Aden'i işgali.
1839	Gülhane hattı hümayunu'nun ilanı (3 Kasım).	
1841	Afganistan'ı işgale teşebbüs etmiş olan İngilizlerin yenilmeleri ve çekilmeleri.	
1844	Türkiye'de Osmanlı parasının Avrupa sistemine uydurulması.	

1845	Darülfünunı Osmanî adı ile Türkiye'de bir Üniversite kurulmasının kararlaştırılması ve binasının yapımına başlanması. Hamamizade Dede İsmail Efendinin ölümü.	
1846	Fethi Ahmat Paşa tarafından İstanbul'da ilk müzenin açılması.	
1847	Şinasi'nin Paris'e gidişi.	
1848	Darülmuallimin adı ile Erkek Öğretmen Okulunun İstanbul'da açılması.	
1849 - 52	Filistin ve Suriye'de Makamatı Mubareke için mücadeleler.	
1851	Encümen-i Dânişin açılışı.	
1855	Paris'te Mektebi Osmani'nin açılması.	
1856	Islahat fermanının ilânı (8 Şubat).	
	Paris andlaşması (30 Mart).	
1857 - 1858	Hindistan'da Sipahilerin ayaklanması ve son Hint - Moğol imparatorunun tahttan indirilmesi.	
1858	İlk Kız Rüşdiyelerinin açılması. Büyük Reşit Paşa'nın ölümü.	
1859	İbrahim Şinasi'nin Fransızca'dan Türkçeye nazmen çevirdiği şiirleri " <i>Tercümei Manzume</i> " adı ile yayımlanması.	Darwin <i>Nevilerin Menşei</i> .
	Süveyş Kanalı'nın açılması için ilk çalışmalara başlanması (İşletmeye açılması : 17 Kasım 1869).	
1861	Cemiyeti İlmiye-i Osmaniye'nin kuruluşu (<i>Mecmua-i Fünun</i>). Cemiyeti Tedrisiye-i İslâmiye'nin kuruluşu (Dartışşefaka'nın açılması : 1873).	

1863	Afganlıların İranlıları Herat'tan çıkarmaları.	
	İstanbul'da açılan ilk Darülfünunda öğretime başlanması.	
1865	İstanbul'da Maarif Nezareti tarafından "Tercüme Cemiyeti" nin kuruluşu.	
1866	Türkçe öğretim yapmak üzere Mülkiye Tıp Okulunun açılması.	Nobel tarafından dinamitin keşfi. Rus'ların Taşkent'i işgali
1867	Ali Suâvi tarafından sonradan Londra'da da yayımlanan <i>Muhbir</i> gazetesinin çıkarılması (30 Ağustos).	
	Türkiye'de ilk resimli mecmua olarak " <i>Ayine - i Vatan</i> " ın neşri.	
	Memleket sandıkları adı ile sonradan (1888) Ziraat Bankasına esas teşkil eden Milli Bankanın Mithat Paşa tarafından kuruluşu.	
1868	Galatasaray Lisesinin Mektebi Sultani adı ile açılışı.	
	İstanbul Arkeoloji Müzesinin kurulması.	
1869	Maarifi umumiye nizamnâmesinin kabul ve neşri.	
1870	Darülfünunun ikinci defa açılması.	
	İstanbul Kız Öğretmen Okulunun Darülmuallimat adı ile ilk açılışı.	
1871	Şinasi'nin ölümü.	
	Askerî Tıbbiye Okulunda öğretim dilinin Fransızcadan Türkçeye çevrilmesi.	

1872	Namık Kemal'in <i>Vatan</i> piyesinin Gedik Paşa tiyatrosunda ilk temsili.	
1873		Rus'ların Hive'ye girişi. Milletlerarası ilk Orientalistler kongresi.
1874	Galatasaray Lisesi binasında öğretimi Türkçe ve Fransızca dilleriyle olan üç fakülteli Darülfünunı Sultanı'nın açılması (Üçüncü teşebbüs). Türkiye'de ressam Şeker Ahmet Paşa tarafından Darülfünun binasında ilk resim sergisinin açılması.	Milletlerarası Posta Birliğinin kuruluşu.
1875	Aligar'da Anglo - Oriental College'in kurulması (1920 de Aligar Müslüman Üniversitesi olmuştur). Mısır'da muhtelit mahkemelerin kuruluşu.	
1876	Günlük El - Ehram gazetesinin Kahire'de arapça olarak neşri. Türkiye'de ilk Meşrutiyet Kanunu Esasisi'nin ilânı. (23 Aralık).	
1877		Kraliçe Victoria'nın Hind İmparatoriçesi ilânı.
1878	Ayastefanos (3 Mart) ve Berlin (13 Temmuz) andlaşmaları. Ali Suâvi'nin ölümü (<i>Kaamus-ül ümem vel maârif</i>).	
1881	Sanayii Nefise mektebi adı ile Güzel Sanatlar Akademisinin esasının kuruluşu. (Akademi olarak teşkilâtlandırılması : 1927).	

Tunus'un Fransa tarafından işgali.

1882	İngilizlerin Mısır'ı işgali ve Arabi Paşanın karşı koyması.	Fransa'da ilk öğretimi laikleş-tiren kanunun kabulü.
Hicretin XIV. cü asrı		
1883	Paris'te Şeyh Cemalettin Ef-ganî ile Muhammed Ab-duh'un islâm memleketleri-nin yabancı egemenliğinden ve keyfe bağlı yönetimlerden kurtarılmasını hedef tutan " <i>El-Urvet-ül-Vüska</i> " adıyla reformcu bir islâm cemiyeti kurmaları.	İngiltere'de Royal Asiatic Society'nin kuruluşu.
1886		İtalya'da Asya Cemiyeti'nin kurulması.
1889	İstanbul'da İttihat ve Terakki Cemiyetinin gizli kuruluşu.	
1891	Molière mütercimi ve <i>Lehce-i Osmanî</i> müellifi Ahmet Vefik Paşanın ölümü. İstanbul'da <i>Serveti Fünun</i> mecmuasının yayımına baş-lanması.	
1895	<i>Tarihi Cevdet</i> ve <i>Kıssası En-biya</i> Müellifi Ahmet Cevdet Paşanın ölümü.	
1896		Siyonizm'in kurucusu Herzl tarafından Filistin'de bir ya-hudi devletinin kurulmasını hedef tutan <i>Der Judenstatt</i> (Yahudi Devleti) adlı eserin neşri.
1897	Muhammed Abduh'un Gabriel Hanotaux'ya karşı islâm di-nini savunan mektubunu yayımlaması.	Bergson'un <i>Madde ve Hafıza</i> adlı kitabını yayımlaması.

1900	İstanbul Darülfünununun Darülfünunı Şahane adı altında ve 5 fakülte halinde yeniden teşkilâtlandırılarak dördüncü defa açılması (Ulum-ı Âliye-i Diniyye şubesi adı altında açılan ilk İlahiyat Fakültesi 1914 medrese islahatına kadar devam etmiştir.)	
1901	Pakistan'lı şair İkbâl'in ilk vatanî şiirlerini yayımlaması.	
1904	Şemsettin Sami Beyin ölümü (<i>Kamus ün - Âlâm, Kamus-ı Türkî</i>).	
1906	Hind Müslüman Birliğinin kurulması (The All India Moslem League). İranda ihtilâl ve meşrutiyetin ilânı.	
1907	Ressam Ahmet (Şeker) Paşanın ölümü.	
1908	Türkiye'de ikinci meşrutiyetin ilânı (23 Temmuz). Mehmet Süreyya Beyin ölümü. (<i>Sicill-i Osmani</i>).	Holanda'da Leyden şehrinde E. J. Brill Yayımevi tarafından Almanca, Fransızca ve İngilizce dillerinde olmak üzere <i>İslâm Ansiklopedisi</i> 'nin yayımına başlanması. (Tamamlanması : 1938).
1909	Doğu Hint adalarındaki müslümanların "Tarikat'ı İslâm" adında bir cemiyet kurmaları. Tarihi Osmanî Encümeni'nin kuruluşu (Cumhuriyet devrinde adı, Türk Tarih Encümeni olmuştur.)	
1910	Müzeci ve ressam Osman Hamdi Beyin ölümü.	

1911	İtalyan'ların Trablusgarp'a tecavüzleri	
	İstanbul'da <i>Türk Yurdu</i> dergisinin neşrine başlanması.	Tel-Aviv'in kuruluşu.
1912	Balkan Harbi - Fasta Fransız ve İspanyol hakimiyetinin kurulması.	
1913	İstanbul'da ilk kız lisesinin "İstanbul İnas Sultanisi" adı ile açılışı.	
1914	Birinci Cihan Harbinin başlaması.	
	Türkiye'de kadınların ilk defa memurluklara alınmaları. Darülbedayi adı altında ilk tiyatro mektebinin İstanbul'da açılışı.	
	<i>Medeniyet-i İslâmiye Tarihi</i> Müellifi Corci Zeydan'ın ölümü.	
	İstanbul'da Evkafı İslâmiye Müzesi'nin kurulması (Bugünkü adı : Türk ve İslâm Eserleri Müzesi).	
	İnas Sanayii Nefise Mektebi adı altında yalnız kızlara mahsus bir okulun açılması.	
1915	İnas Darülfünunu adı ile yalnız kızlara mahsus üç şubeli bir Üniversitenin İstanbul'da açılması.	
	Medresetülhattatin adı altında İslâm yazı ve süsleme sanatları için İstanbul'da bir okul açılması. (1929 da Şark Tezyini Sanatlar Mektebi adı ile Güzel Sanatlar Akademisine bağlanmıştır.)	
1916	Hicaz seriflerinin Osmanlı hakimiyetine karşı isyanları. Darülelhan adı altında İstanbul'da ilk konseratuvarının açılması.	

1917	Türkiye'de takvimin Gregor sistemine uydurulması (Hicri yıllar muhafaza edilmiştir). Sıhhiye Umumî Meclisinin Osmanlı ülkesinde kadınların hekimlik yapabileceklerine karar vermesi.
1918	Mısır'da Vefd partisinin kuruluşu. Birinci Cihan Harbinin sona ermesi Mondros Mütarekesi (30 Ekim)
1919	Mustafa Kemal'in Samsun'a çıkışı (19 Mayıs). Erzurum ve Sivas Kongreleri. Türk Millî mücadelesinin başlaması. Haydarabad'da Osmaniye Üniversitesinin kurulması. Afganistan'da batılılaşma hareketi.
1920	Ankara'da Büyük Millet Meclisi'nin kuruluşu (23 Nisan). Fransızların Şam'ı işgali. Gandhi'nin Hindlileri pasif mukavemete çağırması. Hindistan'da Aligarh'da 1875 de Anglo - Oriental Colec'i olarak kurulan müessesenin üniversite haline getirilmesi.
1921	Sakarya Zaferi (Eylül). Faysal'ın Irak Krallığına, Abdullah'ın Ürdün Emirliğine geçmeleri Fas'ta Abdülkerim'in Fransızlara karşı harekete başlaması
1922	Türk İstiklâl Savaşı'nın sona ermesi Büyük zafer (30 Ağustos).

Türkiye’de kızların Darülfünunda ve yüksek öğretim kurumlarında erkeklerle birlikte tahsile başlamaları.

İngiltere Mısır Andlaşması — Mısır’ın bağımsızlığını ilân etmesi.

1923

Lausanne andlaşması (24 Temmuz)

Türkiye’de Cumhuriyetin ilânı
(29 Ekim).

1924

Hilâfetin ve Şeriye Vekâletinin kaldırılması (3 Mart).
Başbakanlığa bağlı Diyanet İşleri Başkanlığı ile Vakıflar Genel Müdürlüğünün kurulması.

Medreselerin lâğvı Şeriye Mahkemelerinin kapatılması.

Topkapı Sarayının Müze haline getirilmesi (3 Nisan).
Teşkilâtı Esasiye Kanununun kabulü (20 Nisan).

Tevhidi Tedrisat Kanunu uyarınca İstanbul Darülfünununda bir İlahiyat Fakültesinin yeniden kurulması. (1933 Üniversite islahatında kaldırılarak yerine İslâm Tetkikleri Enstitüsü kurulmuştur.)

Kuran’ın Türkçe tercümelelerinin yayımına başlanması.

Ziya Gökalp’in ölümü (*Türkçülüğün Esasları*).

1925

Aşarın kaldırılması

Ankara Hukuk Fakültesinin kuruluşu.

Tekkelerin ve zaviyelerin kapatılması.

Şapka Kanunu.

	Beynelmilel takvim ve saatın kabulü. <i>İlâhiyat Fakültesi Mecmuası</i> 'nın neşrine başlanması.
1926	Türk Medeni Kanununun kabulü (17 Şubat). İstanbul'da Sarayburnu'nda ilk Atatürk heykelinin dikilmesi (3 Ekim). Bursa'lı Tahir Beyin ölümü (<i>Osmanlı Müellifleri</i>). Mısır'da Kral Fuad I. Üniversitesi'nin kurulması. Vehhabi'lerin Mekke'yi zaptetmeleri ve Saudi Arabistan devletinin kuruluşu. Abdülkerim'in teslim olması. Mekke'de Panislamizm Kongresinin toplanması.
1927	Atatürk'ün tarihi büyük Nutkunu söylemesi (15 - 20 Ekim).
1928	Teskilâtı Esasiye Kanunundan dine ait hükümlerin çıkarılması (10 Nisan). Türkiye'de Lâtin esasından alınma Türk alfabesinin kabulü (3 Kasım).
1929	Afganistan'da inkılâplara karşı ayaklanma ve kral Amanullah'ın tahttan uzaklaştırılması.
1930	Kadınlara Belediye meclislerine üye seçmek ve seçilmek hakkının tanınması. Irak'ın istiklâlini alması.
1931	Türk Tarih Kurumunun kurulması (15 Nisan).
1932	Türk Dil Kurumunun Kuruluşu (12 Temmuz),

Türkiye'nin Milletler Cemiyeti'ne alınması.

- 1933 İstanbul Darülfünun'unun kaldırılarak yerine Üniversite'nin kurulması.
- 1934 Türkiye'de kadınlara mebus seçmek ve seçilmek hakkının tanınması.
- 1935 Ankara Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesinin kurulması.
- Ayasofya'nın Müze olarak açılması (1 Şubat).
- Tahran Üniversitesinin kurulması.
- Hafta tatil gününün cuma'dan pazar'a çevrilmesi.

İngiliz asker birliklerinin Mısır'dan çekilmeleri.

- 1936 Mehmet Âkif'in ölümü. (*Safahat, İstiklâl marşı*).
- Ankara'da Devlet Konservatuvarının kurulması (Müzik Muallim Mektebi adı altında açılışı : 1924).
- İran'da Akademinin kurulması.
- Mısır'da El Ezher Üniversitesinin teşkilâtının yenilenmesi.
- 1937 Abdülhak Hamid Tahran'ın ölümü (*Makber, Târık, Finten*).
- İstanbul'da Dolmabahçe sarayının Veliaht dairesinde Türk Resim ve Heykel Müzesinin açılması.
- 1938 Atatürk'ün ölümü (10 Kasım).
- 1939 Hatay'ın Anavatan'a katılması (30 Haziran),

İkinci Cihan savaşının başlaması.

1940

İslâm Ansiklopedisi tercümesinin genişletilerek ve tamamlanarak yayımına başlanması.

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından bir Tercüme Bürosu kurulması, Edebi klâsiklerin ve *Tercüme* dergisinin yayımına başlanması.

1941

Hattat Kâmil Akdik'in ölümü.

Ankara'da Devlet Konservatuvarı Tatbikat Sahnesi artistlerinin umuma ilk defa bir opera temsili vermeleri.

1943

Adnan adıvar : *Osmanlı Türklerinde ilim* (ilk fransızca basılışı *La Science Chez les Turcs Ottomans*, Paris 1939).

1944

Arap Birliğinin kurulması.

1945

Yunus Emre Oratoryosu.

Fransa'nın Suriye ve Lübnan'dan çekilmesi — San Fransisko'da Birleşmiş Milletler Anayasası'nın imzalanması (26 Haziran). — İkinci Cihan Savaşının sona ermesi — Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurulu (*Unesco*) sözleşmesinin Londra'da imzalanması.

1946

Türkiye'de Demokrat Parti'nin kurulması ve çok partili demokratik rejimin başlaması.

Türkiye Üniversitelerine muhtariyet veren kanunun kabulü.

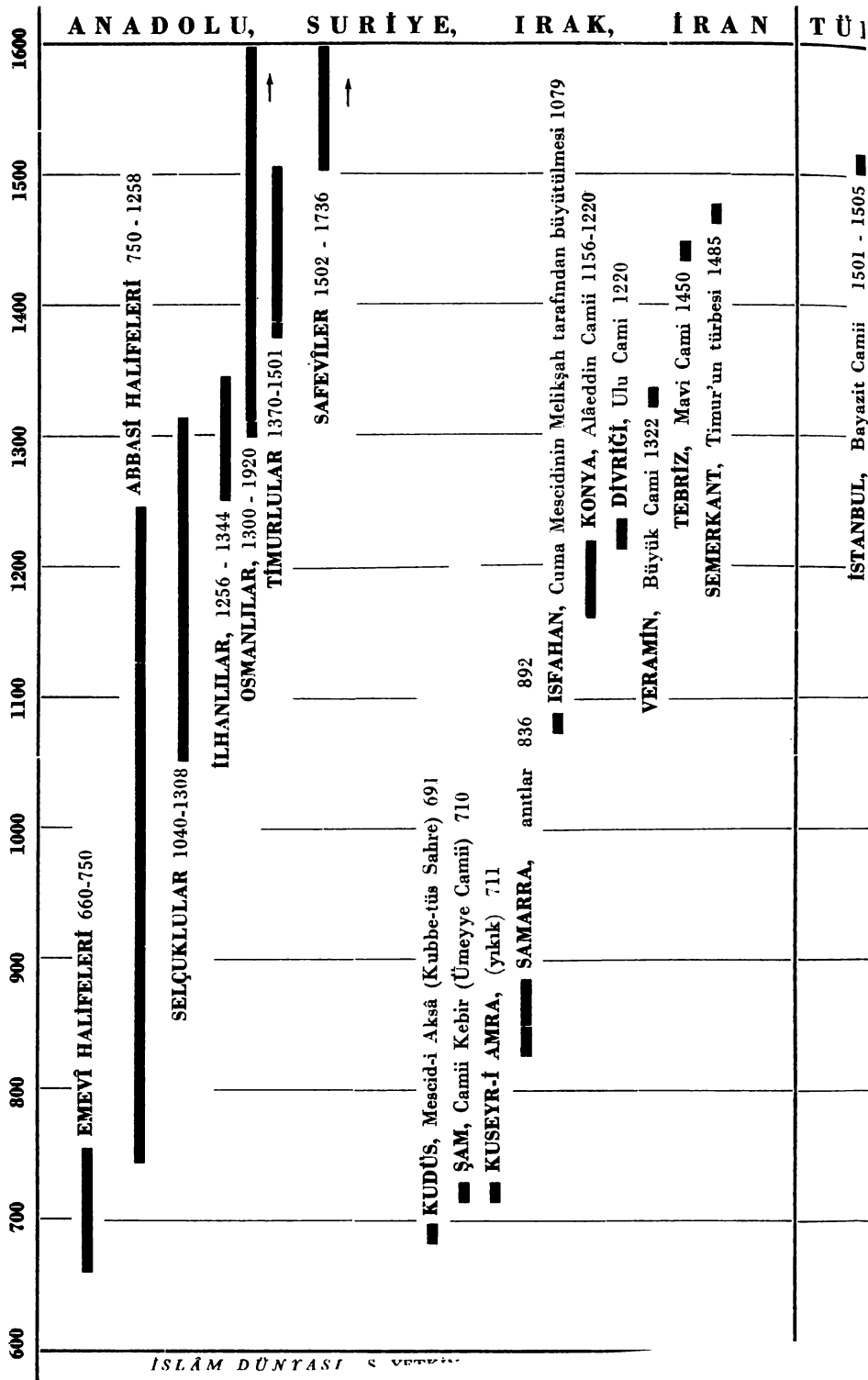
Türkiye'de tek dereceli seçim usulünün kabulü.

1947 - 48	Türkiye'de din derslerinin ilk okullarda ihtiyari olarak okutulmasına başlanması.	
1948	Hindistan ile Pakistan'ın müstakil birer devlet haline gelmesi — Arap Birliği devletleri ile İsrail arasında savaşın başlaması.	
	Birleşmiş Milletler Genel Kurulunca " <i>İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi</i> "nin kabulü (10 Aralık).	
	İstanbul'da Milletlerarası Şark Tetkikleri Cemiyeti'nin kurulması ve <i>Oriens</i> adı altında bir dergi yayımına başlaması.	
1949	Ankara Üniversitesinde bir İlahiyat Fakültesi kurulması.	Kuzey Atlantik Paktı'nın imzalanması.
	Türkiye'nin Avrupa Asamblesine girmesi — Endonezya'nın istiklâlinin ilânı.	
1951	Türkiye'nin Atlantik Paktına kabulü — Birleşmiş Milletler tarafından Libya'ya verilen bağımsızlığın ilânı.	

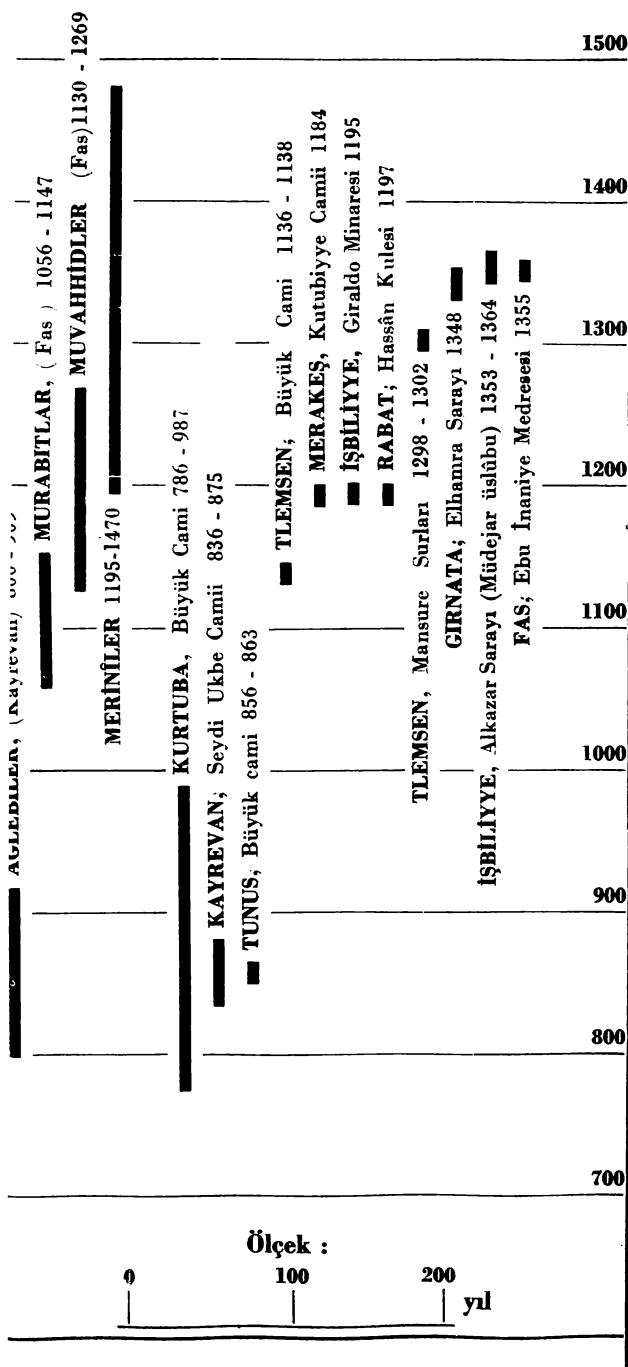
E K L E R

1 — İslâm Sanatı,

2 — İslâm Devletleri Tarihinin grafik görünüşü.

SPANYA, KUZHEY AFRÍKA

- 1516 - 1517 Suriye ve Mısır'ın Osmanlılar tarafından zaptı.
- 1492 Gırnata'nın İspanyollar tarafından zaptı.
- 1479 Gentile Bellini'nin İstanbul'a gelişi.
- 1453 İstanbul'un fethi.
- 1405 Timur'un ölümü.
- 1304 Padova'da Giotto'nun freskoları.
- 1258 Sadi'nin Gülistan'ı.
- 1212 Las Navas de Tolosa savaşı.
- 1193 Şam'da Salâhaddin Eyyubî'nin ölümü.
- 1163 Paris't Notre Dame kilisesinin inşası.
- 1099 Kudüs'ün Haçlılar tarafından zaptı.
- 1010 Firdevsî'nin Şehnamesi.
- 960 Çin'de Sung sülâlesinin başa geçmesi.
- 932 Firdevsî'nin doğumu.
- Harunürreşit - Büyük Karl.
- 732 Poitier'de Arapların yenilmesi.
- 711 Arapların İspanya'ya geçmesi.
- 660 Şam'ın hilâfet merkezi oluşu.
- 632 Hz. Muhammed'in ölümü.

D Ü Z E L T M E

Kitabın Fransızcasının adı :

Memento Chronologique d'Histoire Musulmane

Sahife	Sıra	Satır	Yanlış	Doğru
5		9	(1927 - 1937)	(1929 - 1937)
10	Sağ	1	Orhan	Orhun
10	Sol	10	Poitier	Poitiers
10	Sol	21	Vasil	Vâsıl
11	Sol	30	833 - 841 Halife	
			Mutasım	<i>Çizilecek</i>
13	Sol	13	Behreyn	Bahreyn
13	Sağ	6	Rhone	Rhône
16	Sol	11	Alp.	<i>Çizilecek</i>
19	Sol	9	Hamali	Hama'lı
24			1472 - 74	<i>Çizilecek</i>
25	Sağ	2	İl Principe	İl Principe
25	Sol	18	Mirim	Mirim
26	Sağ	13	Lescot'un	Lescot'nun
28	Sol	8	Kapitülasyon	Kapitülasyon
28	Sağ	25	Théophrasta	Théophraste
30	Sol	4	Van kulu	Vankulu
Küçük	cetvel		Hind - Moğol mp.	Hind - Moğol împ.